

Зав'язь (стисло)

Григій Тютюнник

Дід Лаврін питає онука, куди це той налагодився, і підсміюється, ніби її справді щось про нього знає. А що тут такого, що хлопець нову сорочку надів і волосся на голові прислинив, — може, він на збори готується.

У хаті потемніло, не видно й цвілі по кутках. Картопля паростками біліє — у землю проситься.

Хлопець бере одеколон, поливає носовик, а дід сміється. Що за в'їдливий! І Миколка знає чого.

Раніше) коли вечір настане, дід і починає розказувати, як їм у австрійському полоні жилося. А взимку колядок разом співають. А тепер — минулося. Тепер Миколка, як каже дід, уже парубок.

Хлопець простує до дверей, а дідусь застерігає, що, мовляв, як жениться на тій сусідці-прояві, то кислиці йому снитимуться. Миколка ніяковіє, а він своє: "Бо то дівка з тієї куряви, що чорти на дорогах крутять!" Хлопець говорить, що в неї просто міцний характер, і вислизає з хати.

Надворі пахне молодим листям, бур'янами й мокрим попелом Садок відцвів і густо вкрив землю білими пелюстками.

Десь у степу палять соломі — червоніє заграва.

Миколка йде садом на край вулиці, до провалля, і здалеку бачить маленьку постать Соні. Хлопцеві здається, що ширшає в плечах, твердішає його крок, а от голосу нема, і він белькоче протівно й шепеляво.

Соня пропонує подивитися сніг у проваллі. Вони лізуть у чорну холодну прірву, підпираючи одне одного плечима. Дивуються снігові та кризі, що там ще залишилася. Очі у дівчини дивні: і злякані трошки, і сміються. Хлопцеві хочеться її поцілувати, але боїться отримати ляпаса. А Соня вже й сердита стала. Придумала гру: хай вона буде падати, то чи вдержить її. Звичайно ж втримає, хай там що, але із жахом відчуває, що підсковзується і ледь не впускає Соню в грязюку. Дівчина сердито відвертається, а Миколка думає: і справді кислички снитимуться. Рішуче починає видиратися з провалля. Соня жалібно шепоче, а як же, мовляв, вона?

Від того шепоту в хлопця паморочиться в голові, серце калатає, він стрибає вниз, сердито хапає Соню за плечі й з розгону цілує в рипучу холодну хустку. Дівчина якось лагідно і покірно говорить, навіщо ж він, дурненький, аж за вухо цілує. Миколка майже виносить Соню з провалля, відчуваючи, що сили в нього, як у вола.

Сідають на лавочці під хлівом. "Листя в садках ще тільки проклюнулось, тому в гіллі рясно миготять дрібні, мов роса, прозеленкуваті крапельки: то зав'язь". Соня мріє: якби їй таке намисто — вік би не знімала. А Миколка обіцяє, що як вивчиться на шофера, то обов'язково їй купить. Дівчина говорить, що вишиватиме йому гарні-прегарні сорочки, у тисячу разів кращі за ті, що в лавці продають.

Довго сидять, не розплітаючи обіймів навіть тоді, коли повз них мчать ранні машини на базар і шофери кричать із кабін щось веселе, заохочуюче і безсоромне.

Розійшлися далеко за північ. Раптом з-за садка виринає дід "у кухвайці й з вилами". А над деревами клубочиться дим. Говорить Миколці, щоб допоміг окурювати садок: морозець, може пропасти зав'язь. Хлопець прожогом кидається у садок, нагрібає різного палива і розкладає вогонь на межі, щоб дим тягло і на Сонин садок.

"— Та не там, ближче до саду розкладай! — сердито гукають дід.

— Нічого, — одказую так, як вони мене вчили, — буде в людей — буде і в нас...

А сам собі думаю: за чим би його сьогодні забігти до сусідів, бо до вечора, либонь, не дотерплю, не доживу..."

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

Ніжна, красива, незахищена зав'язь на деревах, яку треба вберегти від морозу. Таке ж ніжне й зворушливе перше кохання Миколки й Соні, прекрасні їхні мрії. Під впливом цих почуттів хлопець робиться сильнішим і добрішим. Чи зуміє молодь зберегти ці почуття, пронести їх через усе життя — ось що хвилює автора. Художня інтерпретація вічної теми кохання у Гр. Тютюнника лаконічна, проста і разом із тим глибоко символічна та національна за духом.